DE VIRTUTIBUS AQUAE FRIGIDAE *MEDICINALIBUS.*

DISSERTATIO INAUGURALIS,

AUCTORE

GUSTAVO KITZING,

MEDICINAE, CHIRURGIAE ET ARTIS OBSTETRICIAE DOCTORE.

MONACHII,

TYPIS GEORGII WEISS.

MDCCCXXXIX.

1839.

De Aquae frigidae virtutibus medicinalibus.

Permulti nostris temporibus, aquam frigidam non solum omnibus reliquis medicamentis anteponendam esse proposuere, imo etiam eo in sententiis pervenere, ut, eam methodico quodam modo adhibitam, reliqua omnia medicamenta supervacanea reddere dicant, quin potius remedium sic dictum universale esse affirment. Quinam igitur sit veri, quidnam sit falsi in his opinionibus, exiguis quidem viribus experientiaque non multum doctus, quam brevissime accuratius sum expositurus.

Inter Pathologos, quum antiquissimi tum novissimi temporis, inveterata opinio est: in

quocunque morbo contrarium quoddam dominari in corpora nostra, quod omnibus illis legibus obstet, quibus omnium organorum summa consensio, ergo etiam sanitas nostra confirmetur, — contrarium quoddam dico, quod contra normales vitae functiones agat, sublimiusque hoc agens, vitam perniciosam habens in corpus nostrum — pseudoformans, seu causam morbificam appellamus. Ex hac sententia omnia medendi rationis axiomata pendent, quae illam vetustam medico practicam sequitur regulam: „similia similibus conversantur, contraria contrariis curantur."

Quando igitur abundatio sanquinis morbos gignit, his antiphlogistica sic dicta methodus, cibis minuendis, sanguine deducendo, augendisque excretionibus opponenda est, aestusque immodicus remediis refrigerantibus tollitur, congestiones massaeque organicae consistentes in organis diversissimis diluendi dissolvendive methodo tolluntur; organicarum agitationum functionumque cessationem, veram vitae imbecillitatem vitalibus atque tenorem organicarum fibra-

rum corroborantibus remediis confirmabimus, dum ex altera parte diversorum organorum auctionem exaltationemque auctam lenienda erectionem minuenda curandi ratione remittemus.

Aqua frigida naturalis omnium materiarum, quas in corpora nostra excipimus, indifferentissima, ideoque anomaliis, qui corporibus nostris insunt tollendis, ac harmoniae tali modo turbatae restituendae per se sola minime idonea; difficile enim est intellectu, quomodo materia, tam indifferens functionem ideoque vitam substantiae pseudo-organicae tam perniciosae extinguere corporique innoxiam reddere valeat, uti hoc in plurimis morbis intelligere possumus.

Ad quem finem consequendum viribus opus est, quibus, contra pseudo-organicam substantiam certantibus, inest vis, eandem devinandi, actionesque ejus perniciosas delendi, quaeque vires nominantur Medicamenta, quas in morbis curandis adhibimus, quibus aqua tantum frigida minime mederi potest. Qua potus autem, aqua fontana frigida, ut saepissime, ita etiam

corporis constitutioni accommodatissime adhibetur, quod cujusque aevi experientia docet, qua ratione non solum inprimis diaeteticorum remediorum ordinibus habenda, sed etiam medicamentis est adnumeranda. Aqua, omnibus organicis substantiis tum animalibus, quum plantis tam necessarie inhaerens organisationis pars est, ut sine ea, nullam organisationem intelligere queamus, ita, ut inopia aquae absoluta par sit morti absolutae, nec ulla vitae affectio in terrae organismis, tota hac materia privata, cogitare possimus. Aqua quasi prima nutritio est omni vitae, quam ob rem fortasse multo plura animalium in aqua quam in aëre vivunt, ut nempe aqua, qua talis, rebus organicis necessaria iisque praeprimis amica esse videtur. In quocunque videmus organismo, aquam quum ad commotionem, tum notionem, tum demum ad explicationem organice producentis vitae permagnam habere vim. Admodum verisimiliter ab organismo excepta atque sugendo consumta, transiensque in vias secundas partim, qua aqua assimilatur, partim fortasse in primas dissolvitur materias, uti haec experientia stabiliuntur,

ob eamque causam nutriens, diluens majore multitudine sumta, remedium, omnes excretiones exhalationesque admodum augens, succorum motus adjuvans, succos ipsos diluens in diversissimis, tum chronicis, quum acutis morbis adhibitum — (ut jam in physiologico organismi statu) — servire potest, qua re saepissime animadvertebatur, homines spirituosis atque alkoholicis potibus valde deditos multo frequentius a vehementissimis morbis corripi, quam qui aqua utantur potu. Si autem aqua seu diaetetice, seu therapeutice uti paulo volumus prudentius, in ea adhibenda praeprimis temperatio, qua adhibetur, respicienda est; in externo autem usu ratio etiam habenda modi applicandi; nam ab omnibus his modalitatibus tantopere tum ejus effectus, quum eventus therapeuticus expectandus dependet, ut et debilitans et relaxans, et erigens, et reactiones provocans tenorem augens minuensve, agere possit, prout hac illave modalitate adhibita est; qua re haec omnia bene respicienda sunt, quum tam damnose, quam prudenter adhibita, prospere evicax fieri potest.

Jam a vetustissimis medicis aqua frigida in febribus biliosis, bibendo saluberrima recommendata est. Hippocrates in opere de morbis dicit:

„In febri biliosa, quae hominem quotidie corripit, et os amarum jungitur, et vomitio juncta, et ad lumbos cruraque gravitas, ea die, qua febris quantum quis bibere volet, aquam frigidam sumere oportet.“

simili modo Celsus: si in summo incremento, ait, est morbus ardens, utique non ante diem quartum et magna siti accedente, frigida aqua copiose praebenda est. Nonnulli Pathologi observabant, interno aquae frigidae usu (II — III modorum quotidie) si corpus calore tamquam consumi videatur, si sitis inextinguibilis ardenti siccaque cuti adsit, relaxandis sic debilitandisque fibris calorem aegrotis tam molestum non tantum valde minui, sed etiam somnum multumque sudorem gigni. Aquae frigidae usus successu adhibetur, tali valetudine infirma, quae ex primis ducit originem viis. Quae quum procreetur morbose accumulatis materiis biliosis in

tractu intestinorum et sic turbata atque impedita assimilatione, non est dubitandum, quin usus aquae frigidae internus pure vel aliis medicamentis conjunctae, prospere cedat; cum hujus materiae indifferentis sit, accumulatas immunditias gastricas diluere, aciemque minui, ideoque etiam in stomachum tali modo vim habeat, ut ejusmodi accumulatae heterogenae materiae ex stomacho dicto, facilius tolli possint. Ad hoc pertinet etiam ille morbus, quo nostris diebus tam multi devorati sunt, asiatica scilicet Cholera, quae crebris alvi excretionibus, nausea, vomitionibus, anxietate, dolore ardenti in praecordiis, cessatione virium atque mutata quadam aegroti voce signatur.

Nonnulli medicorum priorum temporum, hoc morbo affectos aquam frigidam summere jubent, et Alexander Traltianus libro VII. tum aquam frigidam salubrem esse affirmat, quum materiae biliosae vomitando vel evacuando removendae sunt, quum aegroti valde sitientis lingua saliva pingui contecta est. Nonnulli etiam medici usu aquae frigidae etiam in Dyssenteria faustos

accepere eventus. In vomitu bilioso diutius permanente, aqua frigida naphta Vitrioli vel liq. anodyn. min. Hoffm. mixto, salubris videtur. Etiam in dolore sic dicto cardialgico atque ventriculi ardore et soda prospere adhiberi notum est, qui dolor saepissime nascitur accumulatis biliosis materiis in primis viis, stomacho, organisque proximis; in hypochondria etiam maxima cum utilitate aqua frigida utimur; fons enim hujus mali in atonia quadam nervorum stomachi et tractu intestinorum quaerendus est; sic etiam circulatio pigra, haesitatio in vasibus rubrum albumque sanguinem ducentibus, et accumulationes materiarum excrementicarum in viscerum cavis explicari possunt; — quae flatulentiam, spasmos, et cetera hunc morbum signatia symptomata creant. Aqua frigida corroborat fibram animalem, erigit motum peristalticum, tollit flatulentiam, diluit accumulatas in tractu intestinorum materias eas amovet, et tali modo aegroto magnam levationem praebet. Hysteria multis et variis symptomatibus se exhibens, similem etiam radicem habet ut hypochondria; debilitatem nempe, atoniam nervorum

gangliorum, quo constat, usum aquae frigidae non minus utilem esse, quam in hypochondria; et revera ambo morbi, in quibus etiam animus patitur, quique saepe variis multiplicibusque medicamentis resistebant, usu interno aquae frigidae paucis guttis liq. anodyn. min. Hoff. admixtis prorsus amovebantur. Quae dicta, cum paulo accuratius considerantur, nemo dubitari poterit, hanc materiam indifferentem saluberrimam quibusdam casibus esse, ut etiam nullus erit medicus, qui non justam aquae frigidae laudem agnoscere videatur.

Omnibus autem morbis eam mederi posse, jam in potu aquae frigidae antidotum vel medicamentum radicale contra omnem morbificam noxietatem esse, jam nunquam verum fieri potest. Hippocrates, venerabilis ille scientiae nostrae auctor dicit in opere de affectionibus internis: „frigido potu, si quis inconsiderate utitur, spasmos et rigorem inducit. Nam exitu inquinamenta prohibet, et ossibus et cerebro bellum indicit.“ Et re vera experientia docti affirmamus, potu frigido maximos periculosissi-

mosque morbos jam procreatos esse; inflammationes nempe variorum organorum, phthisin, hydropem, mensium et haemorrhoidum suppressionem; pulmone inflammato, frigidae aquae potu expectoratio jam provocata reprimi ideoque gangraena pulmonum, maturaque mors adduci potest. Pari modo aquam frigidam porrigi valde damnosum inflammationibus stomachi atque intestinorum, si aegrotus spasmis doloribusque vehementibus cruciatus est, si extremitates frigidae pulsus durus atque irregularis est, quo dispositio ad sphacelum procreatur.

Insultus arthritici inprimis charactere inflammatorio minime aquae frigidae usum perferunt, quo saepe metastases periculosae internorum nobiliumque organorum gignuntur; pari modo usus aquae frigidae senibus in utilis videtur vel individuis talibus, quorum vires morbis debilitantibus valde relazatae sunt nec feminis, in quibus propter menstruationis cessationem status quidam cachecticus timendus est.

Ex his paucis constare videtur, aquam imprimisque frigidam revera excellens saluber-

rimum medicamentum esse diaeteticum, sed etiam patet, secundum principia fundamentalia, quibus theoria morborum eorumque therapia nititur, medico et alias vires presto esse debere quibus morbis mederi possit, non autem aquam frigidam solam, quam in nonnullis statibus morbosis adhibitam, tristissimos atque maxime lugendos eventus procreasse demonstravimus.

Si tandem etiam hoc remedium novissimis temporibus merx delicata atque medicamentum universale fieri debuit, verae arti scientiaeque medicae minime nocetur, columnae firmae stabilesque sunt; habeant rudes Empirici hoc adjumentum nugarum, quae hydropathia dictae sensim sensimque non minus amorebuntur, quam alia rerum novarum studia, quae per lustra coelo medico emersa per se ipsa sunt conquassata.